

Een heel eind op weg!

Terugblik op het verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2009

Jelger Herder

In 2009 is er weer een groot aantal waarnemingen verzameld en doorgegeven aan RAVON. Met al deze waarnemingen zijn we weer een stuk dichterbij onze doelstelling gekomen: het volledig actualiseren van de verspreidingsbeelden van de doelsoorten over de periode 2007-2012. In 2007, het eerste jaar van de periode, zijn we op nul begonnen. Dit betekende dat alle 10x10 kilometer hokken opnieuw onderzocht moesten worden. In 2007 lag het aantal geactualiseerde hokken dan ook erg hoog en is de basis gelegd. In 2008 en 2009 zijn er aanvullende hokken onderzocht en geactualiseerd. In onderstaande tabel en grafiek een voorlopig overzicht van de resultaten, een deel van de data moet nog gevalideerd worden. De definitieve resultaten zullen worden gepubliceerd in de eindrapportage die begin april op de website zal worden toegevoegd.

Nulwaarnemingen voor boomkikker, rugstreeppad en ringslang

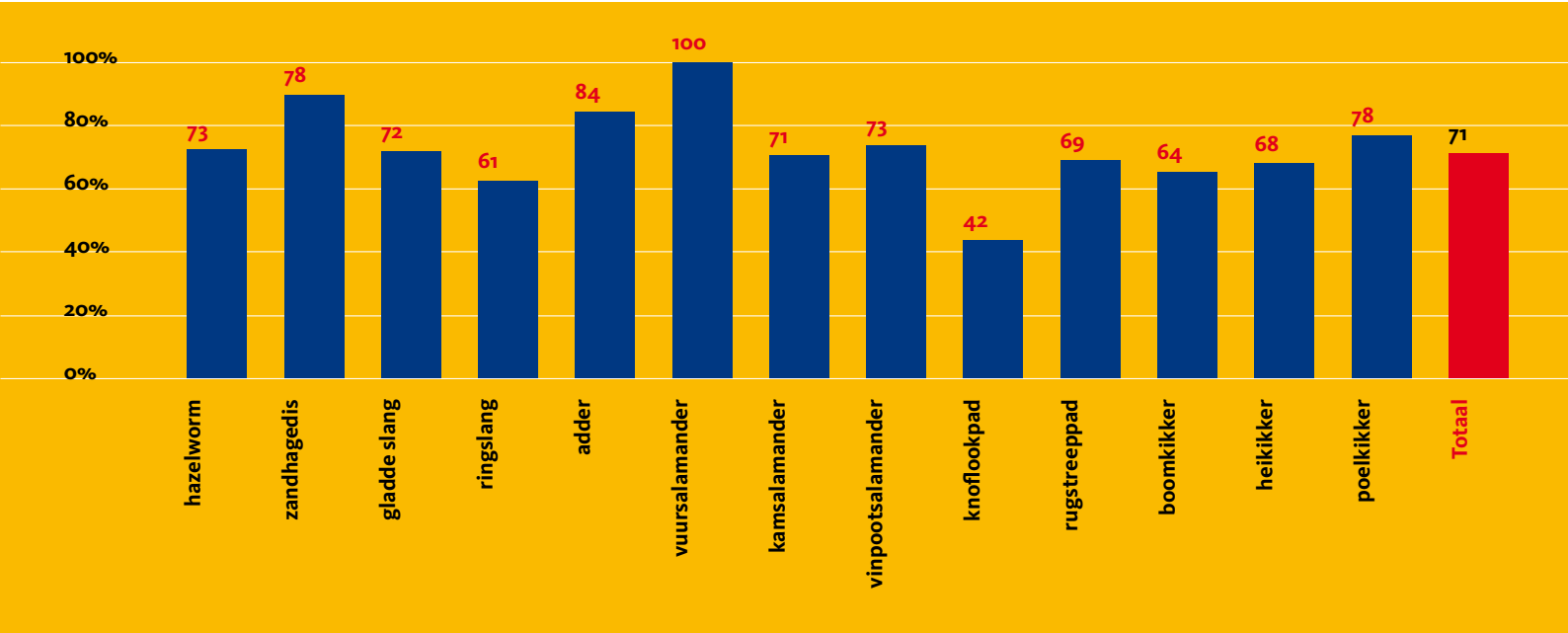
Voor de meeste soorten is de kern van hun verspreidingsgebied nu zo goed als geactualiseerd en blijven er lastige hokken aan de randen van het verspreidingsonderzoek open staan

voor actualisatie. Van een aantal soorten is bekend dat ze kunnen zwerven en dat individuen soms kilometers ver van bekende populaties kunnen worden aangetroffen. Dit geldt voor de boomkikker, rugstreeppad en ringslang. Uit sommige nog te actualiseren hokken, met name langs de randen van het verspreidingsgebied, is slechts een enkele historische waarneming bekend. Actualisatie van deze hokken is erg lastig omdat de kans groot is dat de historische waarneming een zwerfend exemplaar betrof en er dus nooit een populatie aanwezig is geweest. We hebben daarom besloten om volgens de criteria die ook voor de Rode Lijst zijn gebruikt opnieuw te berekenen of het zin heeft om dergelijke hokken herhaald te bezoeken en ten koste van veel tijd en inspanning te trachten deze te actualiseren. Als het niet voldoende aannemelijk is dat er een populatie aanwezig is geweest zullen we het hok afronden als automatische nulwaarneming. De volgende criteria zijn gebruikt (zie Rode Lijst, van Delft, *et al.*, 2007)

- Er zijn minimaal drie relevante waarnemingen uit het 10x10 hok.
- Er zijn minimaal 6 individuen geteld tijdens 1 waarneming.

Nederlandse naam	Aantal geactualiseerde 10x10 km-hokken 2007-2009	Aantal te actualiseren 10x10 km-hokken 2007-2012	Percentage geactualiseerd in 2007-2012
Reptielen			
hazelworm	110	150	73%
zandhagedis	85	98	87%
gladde slang	48	67	72%
ringslang	88	145	61%
adder	54	64	84%
Amfibieën			
vuursalamander	4	4	100%
kamsalamander	141	200	71%
vinpootsalamander	36	49	73%
knoflookpad	18	43	42%
rugstreeppad	205	297	69%
boomkikker	30	47	64%
heikikker	156	230	68%
poelkikker	149	190	78%
Totaal	1124	1584	71%

De tabel hierboven laat zien hoeveel hokken er per soort geactualiseerd moeten worden in de periode 2007-2012, hoeveel hokken er reeds geactualiseerd zijn en hoeveel hokken er als nul-waarneming zijn afgerond.

De grafiek geeft per doelsoort het percentage van het verspreidingsgebied dat reeds geactualiseerd is binnen de periode 2007-2012.

Verder is er nog een aantal nulwaarnemingen voor andere soorten gedaan. Hierbij is er voldoende onderzoeksinspanning geleverd op de plaats waar de historische waarneming binnen het 10x10 hok was gedaan. In totaal leverde deze methode een groot aantal nulwaarnemingen op voor boomkikker (13), ringslang (24) en rugstreeppad (34). De getallen moeten

nog verwerkt worden en zullen gepubliceerd worden in het eindverslag (begin april 2010).

Cursussen, excursies en inventarisatieweekenden
In 2009 zijn er in het kader van het verspreidingsonderzoek Amfibieën en Reptielen 19 excursies gegeven, die op de

Adder – Jelger Herder

Een onverwachte strand pad bijzondere actualisatie van een rugstreeppaddenhok!

Vakantie kan natuurlijk ook in eigen land. Zoals wel vaker, ging ik in 2009 met vrouw en de twee meiden naar Texel. Nu is het op vakantie voor een RAVON-ner altijd leuk om je ogen open te houden in een vreemde omgeving. Na wat speurwerk op de site van RAVON kun je al snel zien dat er heuse kilometerhokken te scoren zijn voor verschillende soorten. Zelfs 10x10km hokken, dat is dan dubbel leuk na wat overzichtjes per Google Earth uitgedraaid te hebben. Zomervakantie is, hopen we dan, veel zon, gewoon even niets, met een boek op het strand, koelbox en te veel ijsjes eten.

De meiden vermaakten zich prima, van zand en water krijgen ze nooit genoeg. Ook het RAVON-net bleek, nu we er toch zijn, een handig hulpmiddel om wat te vissen. Het bleef bij wat zandspiering, ongelofelijke hoeveelheden garnalen, krabben en kwallen, ook een genot voor de jeugd. Het mafste wat ons overkwam was een Engelsman die me vroeg het net te lenen, niet om te vissen maar om zijn bril te zoeken in het losse zand! Inmiddels hadden de meiden de omgeving beter verkend en met wat vakantievrindinnen waren ze naast onze favoriete strandtent (ook al meerder jaren!) aan het spelen. Omdat deze vader deze plek puur per toeval gekozen had en het onmogelijk acht iets te vinden in deze omstandigheden, bood ik de meiden een beloning bij het vinden van een pad (en geen ijsje!). Na uitgelegd te hebben dat de padden er hier anders uitzien dan tijdens de paddentrek, met een heuse streep op de rug kwam er zo'n blik van "het zal wel pap.....". In m'n tentje verscholen voor de zon kwam de jongste miep aanrennen: PAPA, we hebben zo'n hoe heet die ook alweer pad gevonden! Mag ik de emmer? Nu hebben ze de leeftijd dat ze me ook wel kunnen dollen en had nog even zoiets van o... jaa?. Al rennend terug naar de bewuste plek was

onze andere miep (geen paddenfan) nog aan het na-rillen van de actie die zich ervoor afgespeeld had. Ze was zand onder een betonplaat aan het wegschrapen en in een fractie van een moment had ze zomaar een rugstreeppad in haar handen. Prachtig, nog geen 40 meter vanaf het zoute water tegen de duinen aan. Uniek? Nee hoor, maar wel voor de meiden, papa kon betalen en ook meegenieten, van de foto! Inmiddels weten ze dat het om rugstreeppad gaat en de beloning was waarschijnlijk onevenredig hoog. De echte Ja-choe!! kwam pas in de accommodatie, toen ik zag dat de waarneming precies was gedaan in een prioritair 10x10 verspreidingsonderzoek hok voor de rugstreeppad!

Wim van den Heuvel

De bewuste rugstreeppad! – Wim van den Heuvel

Rugstreeppad – Jelger Herder

RAVON website aangekondigd werden. In kleiner verband zijn er zeker nog meer geweest. De excursies vonden plaats in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland. Werkgroepen en afdelingen worden uitgenodigd hun excursieprogramma aan RAVON door te geven, zodat deze op de website aangekondigd kunnen worden. Voor belangstellenden en potentiële waarnemers vormen excursies altijd een welkome wijze van 'aanhaken'. Naast deze excursies zijn er ook nog een tweetal inventarisatieweekenden gehouden (hemelvaartweekend en het "Plonzenweekend") en zijn er maar liefst 19 basiscursussen gehouden. We willen alle vrijwilligers van harte bedanken voor hun bijdrage aan deze activiteiten en aan het verspreidingsonderzoek en hopen in 2010 opnieuw een beroep op jullie te kunnen doen!

2010

Voor dit jaar staat er nog een groot aantal hokken open voor actualisatie. Verspreid over het hele land zijn er voor de verschillende doelsoorten nog 10x10 hokken te vinden. Voor een aantal soorten zijn we inmiddels al heel ver: zo wordt het een uitdaging om voor de adder, zandhagedis en poelkikker de laatste openstaande hokken te actualiseren! Voor een aantal soorten met een groot verspreidingsgebied staat er nog een groot aantal hokken open (o.a. heikikker, rugstreeppad en hazelworm). Neem eens de moeite om op www.ravon.nl/verspreidingsonderzoek te kijken welke hokken er nog bij jou in de buurt open staan ter actualisatie. Kies 1 of

Zandhagedis – Jelger Herder

2 hokken in je omgeving en lever zo een belangrijke bijdrage leveren aan het verspreidingsonderzoek en daarmee aan de bescherming van reptielen en amfibieën in jouw omgeving!

Heikikker alert

Zoals reeds vermeld in het vorige nummer van **schubben & slijm** zullen we dit jaar de mensen die 10x10 km-hokken voor heikikker geclaimd hebben via e-mail op de hoogte brengen zodra er kooractiviteit en blauwe heikikkers gezien worden. Dit omdat de koorperiode (en het blauw zijn van de mannetjes!) vaak slechts enkele dagen duurt en we in deze periode met behulp van vrijwilligers op zoveel mogelijk plaatsen tegelijk willen onderzoeken of de soort ter plaatse nog voorkomt. Dus mocht je nog geen hok geclaimd hebben, dan kun je dat nu nog doen en word je op de hoogte gehouden van de heikikker activiteit!

Foto: Jelger Herder